

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

Utrum sollicitudo rerum temporalium sit licita. Et an diuitie sint dice[n]de
bone vel male.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

De sollicitudine rerum

per diuitias hō adhr̄t facultatē perpetrādi q̄dcunq; pctm̄ z adipsēdī deside
rū cuiuscūq; peccati: eo q̄ ad habēda q̄cūq; r̄palia bona: homo p̄t p̄ pecuniaz
inuari fm̄ q̄ dicit̄ Ec̄cs. x. ca. Pecunie obediūt omnia. Et fm̄ h̄ paret q̄ cupit̄
ditas diuitiaz radix est omnīū pctōz. Hec Tho. Ex dicit̄ paret solutio que
stiois z q̄lter supbia dicit̄ inritū: z auaricia radix pctōz. Ampli⁹ solet dubi
tari: an liceat alicui thesauros accumulare. Huic q̄stioni respōdet Hugo de ar
gentina ordinis p̄dicatoz in cōpendio theol. li. ij. ca. xxix. sic dicit̄. Notandū
est q̄ q̄s p̄t thesaurizare ex affectu auaricie absq; inr̄tione necessitatis p̄rie
vel aliene. Et h̄ modo thesaurizare oib; est ph̄bitū. Alio mō p̄t q̄s thesauri
zare ex puidētia: z h̄ vel cōsideratiōe necessitatis: z sic cōcedit̄ parētib; secular
rib; ob necessitatē filioz educādoz: vel filiaz p̄ugio tradendaz: nō aut̄ ditan
daz. sed seruato modo vel statu persone. Alio mō p̄t q̄s thesaurizare ex cōsi
deratiōe publice vtilitatis scz regnī defendendī: vel cultus dei ampliādi. z sic
cōcessum ē regib; thesaurizare. Personis aut̄ ecclesiasticis p̄rie nunq; thesau
rizare licet: nec pecuniā etiā tenere inr̄tione seruandī. Jō Ambro. Auḡ habz
ecclesia: nō vt seruet/ sed vt erogat. Ex p̄dictis paret q̄ duplex p̄t esse amor pe
cunie siue tēporaliū. s. aut respectu necessarij: siue respectu supflui. Cōtra p̄mū
ph̄bet dñs p̄focantē sollicitudinē. contra secundū ph̄bet thesaurizatōnē. hec
Hugo. Nota hīc q̄ istud cōpendiū theologie Hugonis: qd̄ qd̄ incipit: Clert̄
ratis theologie: nō est magni Alberti (vt qdā illi falso attribuūt) nec est sancti
Tho. sed vt d̄r dñs Joā. de turre cremata cardinalis sc̄i Sixti ordinis p̄dica
toz in li. de cōceptiōe br̄e v̄ginis. c. lvi. cōpendiū istud est dñi Hugonis de Ar
gentina: ordinis p̄dicatoz. Nā cōpendiū sc̄i Thome vt dicit̄ p̄fatus cardinalis
in eodē li. c. lvi. incipit: Exer̄ni p̄ris v̄bū. Idcirco Hugo iniuriā patit̄ ab hīs q̄
dicit̄ opus magno Alberto vel alteri attribuūt.

Utrum sollicitudo rerum temporalium sit licita. Et an diuitie sint dicēde
bone vel male.

Q̄ta ad maiorē intelligentiā eoz q̄ dicta sunt fm̄ br̄m Tho. in. ij. q. q.
lv. ar. vj. vbi mouet dubiū: vtrū sollicitudo rez tēporaliū sit licita. Naz
dicit̄ q̄ sollicitudo tēporaliū tripl̄r p̄t esse illicita. Uno qd̄ mō ex par
te eius de q̄ sollicitamur: puta si tēporalia tanq; finē q̄ram⁹: vt si exerceamus
actū cuiuscūq; vtutis ad finē rez tēporaliū: z talis sollicitudo semp̄ d̄r esse
illicita. De qua Grego in. xv. li. moral. ait. Amat̄ pueri hoies p̄ hui⁹ mundi
gl̄ia tribulatiōes: cunctisq; p̄ ea sudorib; libent̄ seruiūt: z grauiū laborū iugo
deuotissime colla submitrūt. Et infra subtūgit sic. Prayoz mēs hui⁹ mundi
seruitio dedita z rez tēporaliū fatigatiōib; assuera: etiā sibi libere vacare li
ceat: subesse tñ terrentis sudorib; festinat. Hec Gregori⁹. Sc̄do mō p̄t esse
tēporaliū sollicitudo illicita p̄pter supfluiū studiū qd̄ apponit̄ ad tēporalia pec
randa. p̄pter q̄ hō a sp̄ualib; quib; p̄ncipali⁹ inseruire debet retrahit̄. Et iō dicit̄
Dart. xij. c. q̄ sollicitudo seculi suffocat̄ p̄bum. Tertia mō dicit̄ sollicitu
tudo tēporaliū illicita ex parte timoris supflui: qñ. s. hō timet ne facēdo qd̄ de
bet necessaria sibi deficiat. Unde si aliq; cū isto timore sollicitaret res tēpora
les: illicita esset talis sollicitudo: ideo a christo ph̄bet. Nā ch̄s nō ph̄bet nisi
illicitū. p̄terea Dart. vj. ca. ait. Nolite solliciti esse dicētes: quid manduca
bimus: aut qd̄ bibem⁹: aut q̄ operiemur. hec em̄ omnia gentes inq̄runt. Sc̄t̄
em̄ pater vester qz his omnib; indigetis. Cōcludit̄ ergo sanctus Thomas sic
dicens. Principali⁹ nostra sollicitudo esse debet de sp̄ualibus bonis: sperā
tes q̄ etiam tēporalia nobis pueniant ad necessitatem si fecerimus quod de
bemus. Unde veritas Dart. vj. ca. ait: Querite ergo primum regnum dei
z iusticiam eius: z hec omnia adicient̄ vobis. Etiā notanda sunt aurea verba
sancti Thome in. ij. li. cōtra gentiles. ca. cxxxij. vbi dicit̄ sic. Fuerunt etiā aliq̄

An liceat
at thesau
ros accu
mulare.

Notate
ecclesia
fici.

Triplex
sollicitu
do r̄pali
um.
Prima

Sc̄da

Tertia

q̄ p̄fectionē vite sectātib; dicebāt nullā sollicitudinē esse habendā: neq; medicā
do neq; laborādo: neq; sibi aliqd̄ reseruādo: s; oportere eos a solo deo sustētā
tionē vite expectare. Propter qd̄ dicit **Mat. vj. ca.** Nolite solliciti esse aie qd̄
māducentis aut bibatis: aut corpi vestro qd̄ induamini. **Et iter.** Nolite in cras
stinū cogitare: h̄ aut̄ videt̄ oīno irrōnabile. Stultū est em̄ velle finē z p̄termittē
tere ea q̄ sunt ordinata ad finē. Ad finē aut̄ comestiois ordinat̄ sollicitudo hu
mana p̄ quā sibi victū p̄curat. Qui igit̄ absq; comestioē viuere nō possunt ali
quā sollicitudinē de victu q̄redo debet̄ h̄re. Præterea sollicitudo terrenoz nō
est vitanda nisi qz̄ impedit̄ p̄replationē eternoz. Nō pōt̄ aut̄ hō mortalē carnē
gerēs viuere: qn̄ mlta agat qb; p̄replatio interrūpat̄. sicut̄ dormiēdo: comedē
do: z alia hmōi faciendo. Neq; igit̄ p̄termittēda est sollicitudo eoz q̄ sunt ne
cessaria ad vitā p̄pter impedimentū p̄replationis. sequit̄ etiā m̄ra absurditas.
Pari em̄ rōne pōt̄ dicere qz̄ nō velit ambulare: aut aptre os ad edendū: aut fu
gere lapidē cadentes: aut gladiū irruentē: sed expectare qd̄ deus operet̄: qd̄ est
deū tentare. Nō est igit̄ sollicitudo vict⁹ totalit̄ abijctēda. **Hec Tho.** Iterū
in. ij. li. 3̄ gentiles. c. cxxv. idē **Thomas** dicit sic. Est aut̄ oīno irrōnabilis er
ror illoz q̄ putāt oēm sibi sollicitudinē a dño interdicitā de victu q̄rendo. Dis
em̄ actus sollicitudinē requirit̄. Si igit̄ hō nullā sollicitudinē de reb; tēporalib;
habere debet. sequit̄ qz̄ nihil temporale agere debeat: quod neq; possibile neq;
rōnabile est obseruari. Deus em̄ vnicusq; rei ordinauit actioēs fm̄ p̄teratē sue
nature. Hō aut̄ ex spūali z corpali natura p̄ditus est. Necessariū est igit̄ fm̄ di
uinā ordinatōnē vt corpales actioēs exerceat z spūalib; intrēdat. Et tāto p̄fe
ctior est q̄nto plus spūalib; intrēdit̄. Nō est igit̄ mod⁹ p̄fectiois hūane qz̄ nihil
corpale agat: qz̄ cū corpales actioēs ordinent̄ ad ea q̄ sunt necessaria ad p̄serua
tionē vite: siq; ea p̄termittit̄ vitā suā negligit̄: quā q̄libet̄ p̄suare tenet̄. Expe
ctare aut̄ a deo subsidiū in qb; se aliq; pōt̄ p̄p̄riā actionē inuare p̄termittit̄ p
p̄ria actione est inspiēt̄ z deū tentantis. **Hec Tho.** Facit̄ ad h̄ p̄positū notabi
le exēplū qd̄ legit̄ in vit⁹ sc̄oz patz. Nā quidā patres p̄replatiū venerunt ad
vīstrandū br̄m Antonū. Facta oratioē ab eis vocauit̄ eos br̄s Anton⁹ vt
cū fratrib; suis operib; vacarent/ p̄ victu adq̄rendo. Qui dixerunt br̄o Anto
nio. Nobis pat̄ nō licet laborare manib; qz̄ cū simus p̄replatiū nobis solū in
terest vacare p̄replationi. Quib; dixit̄ br̄s Anton⁹. Nos q̄ carnales sumus
vacabimus operib; vt victu sustentemur: vos aut̄ q̄ p̄replatiū estis cōtempla
tioni vacabitis. Tandem hora none beatus Antonius cū fratrib; suis cibum
sumpsit: nō vocatis fratrib; cōtemplatiuis. Itaq; hora prandij iam transacta
z fame stimulante surrexerūt illi fratres ab oratione z dixerūt beato Antonio
Abba pater hora transacta est z fame cruciamur: quare nō vocasti nos vt tes
cum z cum fratribus tuis pranderemus. Tunc respondit̄ beatus Antonius.
Vobis qui spiritalis estis comedere nō licet: nobis aut̄ q̄ carnales sumus ne
cesse est vt comedamus. Itē igit̄ ad p̄replationē: nos vero operib; manū
vacabimus: sine qb; sustentare nō possum⁹. Et sic cōfudit̄ eos br̄s Anton⁹.
Cōcordant̄ hūc cōclusioni auctoritates sacre scripture. Nā deus dixit̄ **Ade z**
successorib; suis. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. **Gen. ij. ca.** Null⁹ aut̄
pōt̄ in sudore vti pane vel reb; t̄palib; nisi sollicitudinē interueniēte. 3̄ sollicit⁹
tudo nō phibet̄ nisi fuerit̄ in debita. **Et Paul⁹ ad Eph. ij. ca.** Qui furabat̄
sā nō furect̄: magis aut̄ laboret operādo manib; suis qd̄ bonū est: vt habeat vñ
tribuat necessitatē patiēt̄. **Hec ibi.** Ex dictis patz qz̄ sollicitudo discreta circa
t̄palia laudabilis est. Sicut̄ dicēdū est de amore discreto diuitiaz z aliaz re
rū hmōi. Sūt ei diuitie z res t̄pales bone z laudabiles p̄ se ac p̄fomes nature sūt lauda
nre. Nā vidit̄ de⁹ cūcta q̄ fecerat z erat̄ valde bona **Gen. j. c. i.** in specte sua nō biles z q̄
poterāt esse meliora. Nō est igit̄ p̄ctm̄ diuitias possidere: s; p̄ctm̄ ē diuitias male modo.

Sollicitudo t̄pa
liū quō ē
habenda.

Hō eget
duplici cō
bo: spūali
z corpali

Exm̄ no
tabile.

Diuitie

De peccato

possidere. **Uñ fm Hlerō.** aliud est hñe diuitias: aliud est seruire diuitijs. Proh
 perea in explanatiōe sup **Har. li. j. sup illud.** Nō potest deo fuitre z māmone
 dr sic. Nō dicit: q̄ habet diuitias: s; q̄ seruit diuitijs. Qui em̄ diuitiaz seru^o est
 diuitias custodit vt seru^o. Qui aut̄ fuitutis excusserit iugū/ distribuit eas vt
 dñs. **Hec Hlerō.** Utupat̄ q̄ amor inordinat^o diuitiaz: vt dicitū est s. vbi oñs
 sum est qd̄ sit auaricia. Sed amor regular^o discretiōe z sollicitudo discreta rez
 tpaliū laudat̄ a sap̄tib; z dr̄ nō auaricia s; p̄uidētia. **Idcirco** q̄plures sc̄ssim̄
 mī patriarche z reges veteri testamētī magnas possederūt diuitias. **Uñ Adā**
 vetustissim^o parēs noster ditissim^o fuit: cui^o imp̄o oia fuerūt subiecta tā i pa
 radiso q̄ extra paradisum. **Hinc Dauid** in psal. atr. **Q̄ia** subieciisti sub pedib;
 ei^o oues z boues vniuersas insup z pecora cāpi. **Hoc** q̄z fuit p̄nceps magn^o et
 ditissim^o: solus cū gñatōne sua a diluuij snia except^o a dño. **Hic** tres filios ha
 buit: q̄ tres mūdi partes Asiā: Africā: z Europā sua generatione repleuerūt.
Nā filij Sem Asiā occupauerūt: filij Chā Africā: filij No Japhet Europaz.
Abraā etiā fuit diues valde: p̄pter cui^o opes nō poterāt pastores ei^o habitare
 cū pastorib; Loth nepotis sui. Propterea cū facta fuiss; rixā int̄ pastores vtr̄
 usq; cupiēs Abraā tollere causas discordiē: dixit ad Loth; vt pr̄z **Gen. xij. c.**
Ne queso sit iurgij int̄ me z te: z inter pastores meos z pastores tuos: fratres
 em̄ sum^o. **Similit̄** Isaac: Jacob: Joseph: **Moyse:** Aaron: Josue: **Bedeon:**
Job: **Dauid:** **Jostas:** **Ezechias:** **Salomon** fuerūt ditissimī. **Et** partē **Gregori**
us Siluester z ceteri summi p̄rifices: cardinales: archiepi: epi: z alij pastores
 ecclie dei. **Sc̄ssim^o Ludovicus** rex **Francorū:** **Alcodem^o:** **Joseph** ab artima
 thia: **Sache^o** p̄nceps publicanorū: hi oēs fuerūt diuites z sc̄ssimī. **Nō** est q̄ cē
 sus in crimie: sed affect^o inordinat^o. **Hinc sc̄us Tho.** in. **ij. li. q̄ gentiles. c. cxxx**
ij. dr̄ sic. Exteriores qd̄e diuitie sunt necessarie ad bonū p̄rutiū: cū p̄ eas sustē
 temus corp^o z alijs subuentam^o. **Oporet** aut̄ q̄ ea q̄ sunt ad finē ex fine boni
 tarē accipiāt. **Neceste** est q̄ exteriores diuitie sint aliquid bonū hois: nō tñ p̄n
 cipale: sed q̄t̄ secundariū. **Nā** finis p̄ncipalit̄ bonū est: alia p̄o fm q̄ ordinant̄ i
 finē. **Et** infra ita subiūgit. **Intantū** igit̄ diuitie bone sunt inq̄ntū p̄ficiunt ad
 vsum p̄rutiū. **Si** p̄o iste modus excedat̄ vt ipeditat̄ vsum p̄rutiū: nō tā int̄ bona
 cōputanda sunt: sed int̄ mala. **Uñ** accidit̄ q̄busdā bonū esse habere diuitias q̄
 eis vniunt ad p̄rutes: quibusdā vero malū est eas hñe q̄ p̄ eas a p̄rute retrahūt:
 vel nimia sollicitudine: vel nimia affectiōne ad ipsas: vel etiā mētis elatione ex
 eis p̄urgere. **Hec Tho.** **Etiā** **Sen.** ad **Lucil. ait.** Illa bona fortune ex nob̄ p̄
 det̄: nō ex illis nos. **Valētior** em̄ omī fortuna est anim^o: z i vtrāq; partē ip̄e res
 suas ducit. **Br̄e**q; ac misere vite ip̄e sibi cā est. **Val^o** ei oia i malū p̄rte: rect^o atq;
 q̄ iteger corrigit praua fortune. **Hec Sen.** **Ex** dicitis pr̄z q̄nt̄ hō se debeat ha
 bere circa sollicitudine vel amore rerū temporalū: z q̄ diuitie de se nō sunt in
 crimine: sed affectus z amor inordinatus.

Antiqui
 p̄res erat
 ditissimī.

Nō est cē
 sus in cri
 mie s; a
 fecrus.

Diuitie
 sūt instru
 mēta vī
 rutiū.

Qualit̄ scripture sacre/doctores catholici ac genti les p̄bi auariciam detestant̄.

Oēs sapi
 entel̄ aua
 ritā dete
 stant̄ no
 uē rōnib;
 Quare
 auaricia
 cōparat̄
 idolatrie.

Emū scire debes p̄ter ea q̄ dicta sunt in decimo p̄cepto diuīe legis (vbi
 agit̄ de cupidit̄e rex. primi) q̄ oēs scripture sacre z parit̄ oēs doctores
 catholici z gentiles p̄bi auariciā detestant̄ nouē rōnib;. **Primo:** qz aua
 ritia est horribile pctm̄: z cōparat̄ idolatrie. **Uñ Paulus** ad **Eph. v. ca.** dicit
 sic. **Hoc** autē sc̄ctore intelligentes q̄ omnis fornicator aut immūsus aut aua
 ritus quod est idolorū seruitus nō habet hereditatem in regno christi z dei. **Hec**
Paulus. **Nora** fm **Thomā** i cōmento aureo sup hoc passū: lectiōne. **ij. q̄** apo
 stolus vocat hñc auariciā idolatriam: qm̄ idolatria est quādo honor solū deo de
 bitus impendit̄ creature. **Deo** aut̄ debetur honor dupliciter. s. vt in eo finet̄